

nehledíc k výsledku — splněno bylo to, čím dle zákonného vyměření čin trestný jest dokonán, neboli místo, kde předsevzata byla činnost, kterou dovršuje se pojem činu trestného. Ježto v tomto případě jde o delikt, spáchaný obsahem zaslaného účtu, byl čin trestný dokonán teprve tím okamžikem, kdy obsah účtu dostal se ku vědomosti adresáta, tudíž v tom okamžiku, kdy byl účet adresátovi v B. u Kroměříže doručen a jím na vědomí vzat. Dle toho byl trestný čin dovršen teprve v B. a proto jest okresní soud v Kroměříži soudem dle citovaného §u 51 tr. ř. příslušným a jest povinen oznámenou mu trestní věc projednat. Důsledkem toho bylo, jak výše uvedeno, ve smyslu §§ 51 a 64 tr. ř. uznati.

Čís. 1420.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n. proti útisku a na ochranu svobody ve shromážděních.

V druhém odstavci §u 1 zákona jsou vytčeny čtyři výjimky z pravidla, že stávka (výluka) není »újmou«. Hromadnou výpověď jest klásti na roveň stávce.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1923, Kr I 584/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost generální prokuratury na záštitu zákona do rozsudku zemského trestního soudu v Praze jako odvolacího soudu pro přešupky ze dne 16. března 1923, jímž zamítnuto bylo odvolání obžalovaného z rozsudku okresního soudu na Smíchově ze dne 23. listopadu 1922, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným přešupkem §u 1 odstavce prvý zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n.

Josef T., typograf v knihtiskárně K. vyvolal v září 1921 brzy po nastoupení práce typografy Antonínem M-em a Josefem P-em v této knihtiskárně jako důvěrník dělnictva tohoto závodu usnesení personálu, jímž mělo býti energicky na správě závodu žádáno, by tito nově přijatí zaměstnanci byli ze služby okamžitě propuštěni, jinak že dá celý personál tiskárny výpověď. T. tlumočil tuto vůli dělnictva správě tiskárny, zastoupené faktorem Janem A-em. Správa závodu dala proto M-ovi a P-ovi 14denní výpověď, obávajíc se, že by jí splněním vyhrůžky a náhlým odchodem celého personálu vzešla značná škoda. Rozsudkem okresního soudu na Smíchově ze dne 23. listopadu 1922 odsouzen byl Josef T. pro přešupek §u 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n. K odvolání T-a byl rozsudek rozsudkem zemského trestního soudu v Praze jako soudu odvolacího pro přešupky ze 16. března 1923 co do viny potvrzen. K ustanovení druhého odstavce §u 1 zákona o útisku rozsudek okresního soudu nepřihlíží. Rozsudek odvolacího soudu má za to, že se nejednalo ani o stávku, ani o výluku, nýbrž o pohrůžku hromadnou výpovědí, tudíž pouze o hromadné opuštění práce, vyslovil však zároveň názor, že, ohlásí-li zaměstnanec výpověď v takovém smyslu a v takové souvislosti, jak se stalo u obviněného Josefa T-a, nutno to považovati za nátlak, kterým újmou na majetku bylo pohroženo, a že proto dlužno spatřovati v jednání obviněného Josefa T-a objektivně skutkovou podstatu přešupku §u 1 zák. ze dne 12. srpna

1921, čís. 309 sb. z. a n., čímž se vysvětluje, že ani odvolací soud nedošel k rozebrání druhého odstavce §u 1 právě zmíněného zákona o útisku. Zmateční stížnost na záštitu zákona vytýká rozsudku odvolacího soudu porušení zákona v ustanovení druhého odstavce §u 1 zákona o útisku proto, že odvolací soud má za to, že se nejednalo ani o stávku ani o výluku, nýbrž jen o vyhrůžku hromadnou výpovědí a že následkem toho neřešil otázku, zda čin obviněného Josefa T-a vyprýštil z pohnutek národnostních, náboženských nebo politických. Zmateční stížnost dovozuje především, že pohrůžka hromadnou výpovědí se strany dělníků rovná se stávce alespoň po stránce hospodářské a že proto bylo sáhnouti k odstavci druhému §u 1 zákona o útisku, mělo-li dojít k odsouzení obviněného Josefa T-a. Posouzení tohoto trestního případu se stanoviska druhého odstavce §u 1 zákona o útisku bylo podle názoru zmateční stížnosti nutno proto, že pohrůžka stávkou jest ú j m o u jen tehdy, byla-li namířena proti jednotlivým zaměstnancům z pohnutek národnostních, náboženských anebo politických, a nikoliv v jiných případech, neboť čárka za slovem »zaměstnancům« v odstavci druhém §u 1 zák. o útisku nemá významu rozpojovacího a v tomto odstavci jde jen o jednu výjimku, která činí pohrůžku stávkou nebo výlukou pohrůžkou újmy podle prvního odstavce §u 1 zák. o útisku. Zmateční stížnost uznává, že tento výklad druhého odstavce §u 1 zmíněného zákona znamená značné omezení zákonné ochrany proti škodlivým útiskům, jež stávka nebo výluka může míti v zápětí pro jednotlivce z té neb oné strany, spatřuje však oporu pro tento užší výklad druhého odstavce §u 1 zák. o útisku v §u 114 zákona ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n. a v úvaze, že zákonodárcem bývají myšlenky upraveny přesně, určitě a cílevědomě, a že by tedy zákonodárce byl volil ve druhém odstavci §u 1 zák. o útisku jiný obrat, nežli pouze vyznačení čárkou, kdyby byl chtěl vyjádřiti výjimku několikerou a nikoliv jenom onu svrchu uvedenou. Se zmateční stížností lze souhlasiti v tom, že s hlediska zákona o útisku jest posuzovati pohrůžku hromadnou výpovědí se strany dělníků s téhož hlediska, jako pohrůžku stávkou. Nelze sice popřítí, že jde zde o útvary docela rozličné, ježto hromadná výpověď znamená současné užití práva rozvázati smluvní pracovní poměr výpovědí, kdežto stávka tohoto právního podkladu vůbec postrádá, ač nelze jinak ani při stávce vyloučiti případ, kdy stávka počne po uplynutí určité lhůty, po případě delší než výpovědní, takže rozdíl mezi hromadnou výpovědí a stávkou jest pak docela formálního rázu, totiž že při hromadné výpovědi bylo použito dělníky smluvního práva, kdežto zde, třebaš ve skutečnosti bylo mu učiněno zadost, výslovně ho použito nebylo. Skutečný stav vyvolaný hromadnou výpovědí nebo stávkou značně se proto podobá a hromadná výpověď jest proto stávce v hospodářském ohledu velmi blízko, stavíc zaměstnavatele před úkol, jak zajistiti další provozování závodu po uplynutí výpovědní lhůty a jak zabrániti případným škodám, hrozącím z hromadného odchodu zaměstnanců z práce, což se pravidelně bude lišiti od hospodářského nebezpečí vyvolaného stávkou jen menší bezprostředností hospodářské újmy, která v mezičase, utvořeném výpovědí, může býti zeslabena neb odvrá-

cena, takže hromadná výpověď se strany dělníků, vezme-li se zřetel na pravidelný případ, jest jen slabším prostředkem útoku neb obrany proti zaměstnavateli než stávka. Právě proto však pohružka hromadnou výpovědí nemůže býti účastna menší ochrany, než se dostává zákonem o útisku stávce, a měl proto odvolací soud ovšem posouditi vinu obviněného Josefa T-a i s hlediska druhého odstavce §u 1 zák. o útisku, však nikoliv s použitím výkladu tohoto odstavce, jak jej zastává zmateční stížnost. Jest bez odporu uznati, že doslov druhého odstavce §u 1 zákona o útisku není bezvadným a že by se bylo zajisté doporučovalo, by v tomto odstavci po slově »zaměstnancům« bylo zase opakováno sloveso, ať již totéž jako dříve, nebo jiné, — na př. prýšti-li z pohnutek národnostních, náboženských nebo politických — avšak nelze tvrditi, že by tento doslov byl tak nejasným, jak tvrdí zmateční stížnost, a že by vyžadoval výkladu, zastávaného zmateční stížností. Prvá část věty vedlejší ve druhém odstavci §u 1 zák. o útisku vyznačuje cíl stávky nebo výluky a považuje je za újmu, byla-li namířena proti zaměstnancům, kdežto v dalším pokračování této věty za čárkou po slově »zaměstnancům« jsou uvedeny pohnutky, které činí stávku nebo výlukou újmu, a oba dva díly vedlejší věty dávají přes vynechání případného slovesa v druhé části dobrý smysl, že jde celkem o čtyři případy nedovolené stávky nebo výluky (hromadné výpovědi), v nichž pohružka stávkou (hromadnou výpovědí) neb výlukou jest pohružka újmu a trestna proto dle prvního odstavce §u 1 zák. o útisku. Dává tedy i textování v zákoně obsažené smysl a již tato okolnost mluví proti názoru zmateční stížnosti, neb tato musí si sama druhý odstavec §u 1 zák. o útisku upravovati, kdežto výklad druhého odstavce §u 1 zák. o útisku, podle něhož jde o čtyři souhlasné výjimky z odstavce prvního tohoto §u, má pro sebe zásadní vykládací pravidla právní, že zákon jest vykládati tak, jak byl vyhlášen, a nikoliv podle toho, co vlastně podle vzdálených poukazů v něm mělo býti obsaženo. V této příčině poukazuje zmateční stížnost především na § 114 úst. listiny, ale činí tak neprávem. Nelze přehlédnouti, že § 114 úst. list. jest obsažen v 5. hlavě tohoto zákona, která jedná o právech a svobodách, jakož i povinnostech občanských a zásadně ustanovuje neporušitelnost práv a svobod tam uvedených, takže by se přičilo duchu §u 114 úst. listiny, kdyby ho bylo použito k obmezujícímu výkladu druhého odstavce §u 1 zák. o útisku, jenž právě chrání osobní svobodu, zaručenou §em 107. úst. listiny, a byl by zajisté spíše opak na místě, by § 114 úst. listiny bylo používáno k výkladu širšímu. Avšak názor zmateční stížnosti nemá opory ani v ustanovení §u 114 úst. list. V §u 114 úst. listiny jde o tak zvané právo koaliční, které bylo pojato do ústavní listiny právě proto, že dřívější zákonodárství se stavěla ke koalicím na hospodářském podkladě nepřátelsky. Těžistě tohoto zákonného ustanovení jest tedy v zásadě, že spolčování za účely v §u tom vyčtenými jest dovoleno, a tuto zásadu jest zdůrazniti, má-li se ustanovení §u 114 úst. list. použiti k podpoře jiného zákonného ustanovení. Proto může býti vyzdvíženo jenom, že se koalice na hospodářském podkladě smějí tvořiti, nikoliv však, jak to činí zmateční stížnost, že organizační činnost zaměstnanců a

zaměstnavatelů nemá býti omezena, pokud toho nenařizuje jasné znění a smysl některého zákona, neboť touto poslední okolností zdůrazňuje se již neomezenost používání prostředků k cílům, kterých chtějí organizace dosáhnouti. To jest však myšlenka ustanovení §u 114 úst. list. naprosto cizí, ježto spolkům, které má tento § na zřeteli, nebylo propůjčeno nijaké výsadní postavení, které by je opravňovalo, by při sledování svých cílů zasahovaly do cizích práv. Musí proto zůstati ustanovení §u 114 úst. listiny při výkladu odstavce druhého zák. o útisku ve směru obmezujícím naprosto stranou. Nelze konečně přisvědčiti zmateční stížnosti, že mimo zákon není přesvědčivých dokladů pro správnost názoru zmateční stížnosti neb názoru opačného, podle něhož jde ve druhém odstavci zákona o útisku nikoliv o jednu výjimku, nýbrž o čtyři výjimky souřadné. Vznik zákona o útisku mluví pro tento posléze uvedený širší výklad a pro přijetí všech v zákoně uvedených výjimek. Návrh zákona o útisku vyšel z prostředí, kterému šlo o ochranu příslušníků slabších stran před terorem silnějších stran dělnických, jejichž příslušníci nechťeli mezi sebou trpěti v práci příslušníky těchto slabších stran. Zájmy všech těchto stran došly v zákoně o útisku svého uspokojení potud, že byla poskytnuta ochrana zaměstnancům i zaměstnavatelům a že s trestními ustanoveními byl docílen souhlas tím, že bylo stanoveno, že stávka neb výlučka nejsou újmou ve smyslu prvního odstavce §u 1 zák. o útisku, čímž dostalo se stávce a výlučce zákonného uznání, že jest zásadně činem, trestně právně nezávadným. Jest proto považovati za účel zákona, že měl sloužiti míru ve státě, odnímaje výhodu první věty druhého odstavce §u 1 zák. o útisku stávkám neb výlučkám, které neslouží k dosažení lepších poměrů pracovních neb hospodářských, nýbrž národnostnímu, náboženskému neb politickému záští. Tento požadavek, který sluší klásti na každý zákon práva veřejného, musí býti vodítkem i při výkladu zákona o útisku a dlužno se ho držeti, pokud by mu zákon sám svým doslovem a smyslem neodporoval. Že mu neodporuje doslov zákona přes své nebezávadné znění, bylo již svrchu řečeno. Že pak výklad zastávaný ve zmateční stížnosti nevyhovuje požadavku právě vyslovenému v takové míře jako výklad, který přijímá čtyři souřadné výjimky, uznává zmateční stížnost sama, připouštějíc, že výklad jí hájený omezuje ochranu zákonem o útisku poskytovanou. Že nebylo pomýšleno na tuto užší ochranu zákonem o útisku, dá se usuzovati i z projednávání tohoto zákona ve schůzi poslanecké sněmovny dne 6. srpna 1921, kdež zpravodajem bylo výslovně vytčeno, že zákon o útisku není namířen ani proti některé z národností, ani proti některé politické straně, nebo některé vrstvě občanstva, že však účelem jeho je stíhati jakýkoliv terror, ať vychází z řad dělnictva a namířen jest proti dělnictvu nebo proti zaměstnavatelům nebo naopak, ať namířen jest z řad zaměstnavatelů proti dělnictvu. Vyžaduje tedy druhý odstavec §u 1 zák. o útisku co zákonodárce zamýšlel, ustanovuje, že ochrany požívají jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé. Bylo sice namítáno při veřejném roku, že tato část zpravodajovy řeči má na mysli jenom odstavec první zák. o útisku, avšak nelze tomuto mínění přisvědčiti, ježto se zpravodaj obíral zákonem v celku, navytýkáje nikterak,

že jeho vývody dotýkají se jenom odstavce prvního §u 1 zákona o útisku. Že ve zprávě zpravodajově nepřichází čárka za slovem »zaměstnancům«, je bez významu, ježto jak v návrhu zákona, tak i v zákoně samém tato čárka se vyskytuje, a nutno předpokládati, že zákonné úpravě bylo věnováno více péče, nežli úpravě zpravodajovy řeči v těsnopisné zprávě o schůzi poslanecké sněmovny, ve které byl zákon projednáván. Nelze proto tvrditi, že při přesné, určité a cílevědomé stylisaci odstavce druhého §u 1 zák. o útisku dlužno usuzovati, že odstavec druhý §u 1 zák. o útisku má na zřeteli jenom jednu výjimku, kdy stávka jest újmou. Naopak jest vykládati zákon o útisku s ponecháním rozdělovacího významu čárky za slovem zaměstnancům, takže pak jde ve druhém odstavci §u 1 zm. zák. o čtyři případy, kdy stávka (hromadná výpověď), pokud se týče výluka jsou újmou, a to tenkrát, jsou-li namířeny proti jednotlivým zaměstnancům, dále, nechť jsou namířeny proti komukoliv, avšak prýští z pohnutek národnostních, náboženských anebo politických. Jest proto již jenom zkoumati, proti komu byla namířena pohružka hromadnou výpovědí, kterou Josef T. přednesl vůči Janu A-ovi. Tato otázka představuje právní úsudek, ke kterému dlužno dospěti na podkladě zjištění učiněných prvním soudcem, která byla soudem odvolacím přejata. Jest zjištěno, že obviněný Josef T. intervenoval u faktora Jana A-a v ten rozum, že pracovní personál se usnesl, aby nově přijatí zaměstnanci Antonín M. a Antonín P. ze závodu byli propuštěni, jinak že by ostatní personál s nimi nepracoval a dal výpověď a že správa závodu »K.«, ač nerada, se rozhodla dáti zmíněným dvěma zaměstnancům 14denní výpověď z práce. Z těchto zjištění vyplývá, že konečným cílem pohružky hromadnou výpovědí bylo vypuzení Antonína M-a a Antonína P-a z práce u závodu »K.«, že tedy pohružka hromadnou výpovědí, bez ohledu na to vůči komu byla přednesena, byla namířena proti těmto dvěma zaměstnancům, což však činí pohružku hromadnou výpovědí újmou ve smyslu druhého odstavce §u 1 zák. o útisku, a odsouzení obviněného Josefa T-a pro přestupek podle §u 1 zák. o útisku jest takto zjištěními oběma soudy učiněnými plně ospravedlněno. Hledíc k výkladům dříve již uvedeným nebylo třeba, by se za těchto okolností odvolací soud zabýval otázkou, z jakých pohnutek prýštila pohružka hromadnou výpovědí, a neučiniv tak, neporušil zákona v ustanovení druhého odstavce §u 1 zák. o útisku. Zmateční stížnost na zřízení zákona bylo proto zavrhnouti jako neodůvodněnou.

Čís. 1421.

»Provozování náboženství« ve smyslu §u 303 tr. zák. zahrnuje v sobě celou mši svatou. Lhostejno, že musela býti přerušena pro výtržnosti.

Poměr §u 122 písm. b) tr. zák. k §u 303 tr. zák. Po stránce subjektivní vyžaduje se ku zločinu dle §u 122 písm. b) tr. zák. přímý úmysl rušití provozování náboženství.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1923, Kr II 724/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olo-